

VIII. ЦЕНИ

Индексът на потребителските цени (ИПЦ) измерва общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за крайно лично (непроизводствено) потребление. Дефинира се като индекс на „чистата ценова промяна“. Общият индекс на потребителските цени обобщава индивидуалните ценови индекси на наблюдаваните стоки и услуги. Той е приет за официален измерител на инфлацията в Република България.

Индексите на потребителските цени се изчисляват по данни от месечно статистическо наблюдение на потребителските цени.

Обект, обхват и единици на наблюдението

Обект на наблюдението са потребителските цени, т. е. цените на стоките и услугите, предназначени за крайно лично (непроизводствено) потребление на населението. В по-тесен смисъл, наблюдават се цените на стоките и услугите, включени в т. нар. „потребителска кошница“.

Обхватът на ИПЦ има няколко аспекта:

- По отношение на **стоките и услугите**, които ИПЦ обхваща – регистрират се цените на стоките и услугите представители, включени в потребителската кошница. През 2001 г. тя обхваща 520 стоки и услуги.

- **Географски обхват** - в извадката от населените места, в които се регистрират цените, са включени 28-те областни центрове на територията на страната.

- **Точки за наблюдение** - цените се регистрират в извадка от магазини, ателиета, ресторанти, кафенета и други в населените места от географския обхват. Точките за наблюдение през 2001 г. са 4864.

- По отношение на **населението** - ИПЦ се изчислява, като се използва моделът на потребление на домакинствата, включени в изследването на домакинските бюджети.

Единица на наблюдението е отделната стока или услуга, чиято цена се регистрира в конкретна точка на наблюдение.

Индексите на потребителските цени представляват индекси от Ласперов тип с базисни тегла крайните потребителски разходи на домакинствата през 2000 г. и базисни цени средните

годишни цени за 2000 година. Крайните потребителски разходи, попадащи в обхвата на ИПЦ, представляват 83.67% от годишните парични разходи на домакинствата през 2000 година.

Обобщаващите групови индекси са представени в два варианта: като индекси на потребителски групи, всеки от които отразява средното изменение на цените на определена категория стоки и услуги, и като индекси на основните групи хранителни стоки, нехранителни стоки и услуги.

От 1999 г. НСИ прилага усъвършенствана методика за конструиране и изчисляване на индекса на потребителските цени в съответствие с изискванията на Евростат и препоръките на МВФ. За осигуряване на съпоставими серии с индекси на потребителските цени е извършена ревизия на месечните индекси за периода януари 1995 - декември 2000 година. В раздела са включени и ревизираните индекси на потребителските цени.

Източници на информация

Цените на потребителските стоки и услуги се регистрират всеки месец от 5-о до 25-о число в т. нар. дневник на регистратора. Данните се записват на електронен носител в ТСБ и се изпращат в отдел „Индекс на потребителските цени“ в НСИ.

Използвани международни класификации

При изчисляването на индексите на потребителските цени се използва класификацията COICOP/NICP¹.

Хармонизиране на методологията и статистическия инструментариум с изискванията на Евростат и на директивите на ЕО

От 1996 г. НСИ произвежда месечно предварителен хармонизиран индекс на потребителските цени (ХИПЦ) на базата на първичните данни, използвани за изчисляването на националния индекс на потребителските цени, съгласно изискванията на Евростат. Общата оценка на съгласуваност е почти хармонизиран ХИПЦ. Предварителният ХИПЦ е равен на националния.

Повече информация за индексите на потребителските цени и инфлацията може да се намери в месечното издание на НСИ „Статистически известия“.

¹ Classification of Individual Consumption by Purpose/Harmonized Indices of Consumer Prices.